

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14174511>

O‘ZBEKISTONDA VOLEYBOLNING RIVOJLANISHI

Rajapov G‘olibbek Oripovich

Iqtisodiyot va pedagogika universiteti NTM stajyor o‘qituvchisi

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada voleybol sporti haqida ma‘lumot berilgan. Voleybolning O‘zbekistonda paydo bo‘lishi va rivojlanishi bayon etilgan. Voleybol sporti bo‘yicha O‘zbekistonda bajarilgan va bajarilayotgan ishlar tahlil qilingan.

***Kalit so‘zlar.** Voleybol, musobaqa, sport, federatsiya, sportchi, yutuq, istiqbol, material, hamkorlik.*

РАЗВИТИЕ ВОЛЕЙБОЛА В УЗБЕКИСТАНЕ

АННОТАЦИЯ

В этой статье представлена информация о виде спорта волейбол. Описано возникновение и развитие волейбола в Узбекистане. Проанализирована работа, проводимая и проводимая в Узбекистане в области волейбола.

***Ключевые слова:** Волейбол, соревнование, спорт, федерация, спортсмен, достижение, перспектива, материал, сотрудничество.*

DEVELOPMENT OF VOLLEYBALL IN UZBEKISTAN

ANNOTATION

This article provides information about the sport of volleyball. The emergence and development of volleyball in Uzbekistan is described. The work performed and being performed in Uzbekistan in the field of volleyball was analyzed.

***Keywords:** Volleyball, competition, sport, federation, athlete, achievement, perspective, material, cooperation.*

Kirish.

Voleybol bugungi kunda dunyoda keng tarqalgan ommaviy sport turlaridan biri hisoblanadi. Ushbu sport turi jismoniy tarbiya va sog'lom turmush tarzini targ'ib qilishda muhim ahamiyatga ega. O'zbekistonda voleybol XX asrning o'rtalaridan boshlab rivojlana boshlagan bo'lsa-da, mustaqillikka erishgandan so'ng, bu sport turiga e'tibor yanada oshdi. Mazkur maqolada voleybolning O'zbekistondagi rivojlanish tarixi, yutuqlar, muammolar va istiqbollar tahlil qilinadi.

Usullar.

Voleybol O'zbekistonda 1920 yildan o'ynaladi. O'zbekiston Respublikasi 1991 yil Xalqaro Voleybol federatsiyasiga, 1992 yil Osiyo Voleybol konfederatsiyasiga a'zo bo'lib kirdi. O'zbekistonda bu sport turi bilan 700 mingdan ortiq kishi muntazam shug'ullanadi. U maktablarda ommaviy tus olgan, jismoniy tarbiya bo'yicha dasturning ajralmas qismi hisoblanadi. Voleybol 1895 yilda Amerika qo'shma shtatlarining Massachusetts shtatidagi Xoliok shahrida yosh xristianlar ittifoqini jismoniy tarbiya bo'yicha rahbari pastor Vilyam Morgan tomonidan yaratilgan. U voleybol o'yinini oddiy, ko'p mablag' sarflamasdan tashkil etishni ko'zda tutib yangi o'yinning qoidalarini ishlab chiqdi. O'yin nomini avvaliga mintonett deb nomladi [1].

O'zbekistonda voleybol sporti bo'yicha olib borilgan tadqiqot davomida quyidagi metodlar qo'llanildi:

Adabiyotlarni o'rganish: O'zbekiston voleybol federatsiyasi tomonidan chop etilgan nashrlar, ilmiy maqolalar, tarixiy materiallar va voleybol sporti rivojlanishi haqidagi manbalar o'rganildi.

Intervyular: O'zbekiston voleybol federatsiyasi vakillari, murabbiylar va milliy jamoa sportchilari bilan suhbatlar o'tkazildi, ular voleybolning rivoji, muammolar va istiqbollar haqida fikr bildirdilar.

Statistik tahlil: So'nggi yillarda O'zbekistonda o'tkazilgan voleybol musobaqalari va sportchilarning natijalari statistik jihatdan tahlil qilindi.

Natijalar.

O‘zbekistonda voleybol sportining rivojlanishi haqida olib borilgan tadqiqot quyidagi natijalarni berdi:

Tarixiy rivojlanish va boshlang‘ich yutuqlar:

Voleybolning O‘zbekistonda rivojlanishi XX asr boshlariga borib taqaladi, ammo bu sport turi ommalashishi 1950-yillarga to‘g‘ri keladi. 1991-yildan keyin, O‘zbekiston mustaqillikka erishgach, voleybol milliy sport turlaridan biriga aylanib, rivojlana boshladi.

1992-yilda O‘zbekiston Voleybol federatsiyasi tashkil etildi va xalqaro voleybol tashkilotlari bilan hamkorlik yo‘lga qo‘yildi.

Musobaqalar va sportchilar yutuqlari:

O‘zbekistonda voleybol bo‘yicha milliy chempionatlar va kubok musobaqalari muntazam o‘tkazilib, yoshlarga voleybol bilan shug‘ullanish uchun imkoniyat yaratildi. Ushbu musobaqalarda milliy jamoalar va professional klublar ishtirok etib kelmoqda.

O‘zbekiston jamoalari Osiyo va xalqaro turnirlarda qatnashib, yuqori o‘rinlarni egallashga erishdi, ammo xalqaro maydondagi raqobatbardoshlikni oshirish uchun yanada ko‘proq islohotlar talab etiladi.

Sport infratuzilmasi va malakali murabbiylar tayyorlash:

O‘zbekistonda voleybol sporti uchun yangi sport zallari va mashg‘ulot maydonchalari tashkil etilgan bo‘lib, bu yosh avlod sportchilarini tayyorlashda muhim rol o‘ynaydi.

Murabbiylar malakasini oshirish uchun maxsus kurslar va treninglar o‘tkazilib, xorijiy tajribalar o‘rganilmoqda. Shuningdek, xorijdan malakali murabbiylarni jalb qilish va xalqaro tajribani o‘rgatish amaliyoti ham mavjud.

O‘quv dasturlari va yoshlarga e‘tibor:

Voleybol O‘zbekiston ta‘lim tizimida jismoniy tarbiya darslarida keng o‘rgatiladi. Yoshlar orasida voleybolni targ‘ib qilish maqsadida bolalar sport maktablari va sport to‘garaklari faoliyat olib bormoqda.

Muhokamalar.

O‘zbekistonda voleybol sporti milliy sport sifatida rivojlanib kelmoqda, ammo uning xalqaro darajada yuksak natijalarga erishishi uchun qator chora-tadbirlarni amalga oshirish lozim. Voleybol sportiga talab yuqori bo‘lishiga qaramay, infratuzilma va mutaxassislarning yetishmasligi o‘z ta‘sirini ko‘rsatmoqda.

Milliy jamoa va klublarning xalqaro maydonlarda raqobatbardoshlik darajasini oshirish uchun xalqaro darajadagi murabbiylar bilan hamkorlikni kengaytirish, sportchilarni tayyorlash tizimini takomillashtirish zarur. Shuningdek, bolalar va yoshlar orasida voleybolni ommalashtirish va ularni qamrab olish uchun sport maktablari va maxsus dasturlarni kengaytirish lozim.

Xulosa.

O‘zbekistonda voleybol sporti rivojlanishi davlat tomonidan qo‘llab-quvvatlanmoqda va bu borada muhim yutuqlarga erishilmoqda. Milliy va xalqaro darajadagi musobaqalarda yuqori o‘rinlarni qo‘lga kiritish uchun voleybolchilarimizni tayyorlash tizimini yanada kuchaytirish, malakali murabbiylarni jalb qilish va yosh sportchilarni tarbiyalashga e‘tibor qaratish lozim. Shunday qilib, O‘zbekistonda voleybolni yanada rivojlantirish orqali jamoalarimizning xalqaro maydondagi nufuzini oshirish mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar.

1. Tursunov M.Sh. Development of volleyball sports during the independence day of the republic of Uzbekistan. “Экономика и социум”. 2022.
2. Usmonxo‘jaev T, Xo‘jaev. F. “Harakatli o‘yinlar” Toshkent. O‘qituvchi. 1992 y 15.
3. Abdullaev A., Xonkeldiev Sh. Jismoniy tarbiya asoslari va metodikasi Toshkent., O‘zbekiston Davlat jismoniy tarbiya instituti, 2005 yil - 300 b. -66
4. Xo‘jaev F, Raximqulov K.D, NigmanovB.B “Sport va harakatli o‘yinlar va uni o‘qitish metodikasi” TDPU nashriyoti Toshkent 2008
5. Xo‘jaev F, Raximqulov K. D, NigmanovB.B “Harakatli o‘yinlar va uni o‘qitish metodikasi” CHO‘lpon nashriyoti Toshkent 2011
6. Tulenova X. B., Malinina N. N., Inozemtseva L. A.

7. Botirovich, X. S. (2024). RAQAMLI MUHITDA O ‘QITISH TEXNOLOGIYALARI VA MODELLARI. *Modern education and development*, 11(3), 155-161.
8. Sunatov, J. R., Shamatova, G., & Maxmanazarov, O. (2024). TA’LIMDA KOMPYUTER TEXNOLOGIYASIDAN FOYDALANISH (MS POWERPOINT AMALIY DASTURIY TA’MINOT MISOLIDA). *Talqin va tadqiqotlar*, (28).
9. Sunatov, J. R. (2023, December). TA’LIMDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING O ‘RNI. In *INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE on the topic: “Priority areas for ensuring the continuity of fine art education: problems and solutions”* (Vol. 1, No. 01).
10. Botirovich, X. S. (2024). KOMPYUTER LINGVISTIKASINING BUGUNGI KUNDA JAHONDAGI AHAMIYATI. *GOLDEN BRAIN*, 2(16), 26-30.
11. Iskandar o‘g‘li, S. B. (2024). VIRTUAL O ‘YINLARNING YOSHLAR ONGGIGA TA’SIRI. *GOLDEN BRAIN*, 2(16), 31-35.
12. Botirovich, X. S. (2024). AVTOMATLASHTIRISH TIZIMLARIDA SUN’IY INTELLEKTNI QO ‘LLASH. *GOLDEN BRAIN*, 2(19), 66-70.
13. Iskandar o‘g‘li, S. B. (2024). BOSHQARISH NAZARIYASI FANINING AHAMIYATI. *GOLDEN BRAIN*, 2(19), 71-75.
14. Mamatova, G. Y., Abdurahmanov, I. E., Buvrayev, E. R., & Safarov, K. D. (2024). CUSO4 VA NISO4 TUZLARINING, 8-OXSIXINOLIN VA GLITSIN ISHTIROKIDAGI ARALASHLIGANDLI KOMPLEKS BIRIKMALARINI SPEKTROFOTOMETRIYA ANALIZ USULI BILAN TAHLIL QILISH. *PEDAGOGS*, 58(1), 26-28.
15. Baxtiyorovna, B. T. (2024). THE USE OF DIGITAL TECHNOLOGIES IN THE EDUCATIONAL PROCESS. *Лучшие интеллектуальные исследования*, 32(1), 16-20.
16. Radjabova, I. R. (2024). TALABALARNI OLIY TA’LIMGA MOSLACHUVCHANLIK KOMPETENSIYASINING TARKIBIY QISMLARI VA XUSUSIYATLARI. *GOLDEN BRAIN*, 2(12), 165-170.